

7 forfattere
7 tekster
2017

7 — 7

Christelle Ravneberget

Maria Tryti Vennerød

Eivind Larssen

Fredrik Høyer

Kristina Leganger Iversen

Mirjam Kristensen

Freddy Fjellheim

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

2.4 — 4.6.17

Fra inngangen til den stille uke til
1. pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap.
Lidelse i møte med verdens dødskrefter.
Lidenskap i møte med livets muligheter.
Påske er fortellinger som former vår kultur
og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av
KULT – Senter for kunst, kultur og kirke,
Oslo Bispedømmeråd, Kirkelig Fellesråd i
Oslo og Domkirkeakademiet. I samarbeid
med bispedømmene Borg, Tunsberg,
Agder- og Telemark.

Les mer på
www.paskeogpasjon.no

Påske og pasjon er en tekstvev. I løpet av 64 opplevelsesdager har 110 produksjoner eller verk deltatt i denne veven. Slik har ulike kunstuttrykk blitt knyttet sammen.

Forskjeller er blitt overskredet. Noen av trådene mellom kunstproduksjonene opplever du umiddelbart. Andre oppdager du kanskje først etter å ha forsket i verkets inspirasjonskilder.

Tekst skaper tekst uavhengig av hvilket kunstuttrykk som møter «den skrivende penn». 7 forfattere ble invitert med i tekstveven. Deres oppdrag var å skrive en skjønnlitterært basert tekst, lyrikk eller prosa, etter å ha opplevd musikk, scenekunst, visuell kunst, film, litteratur, arkitektur eller messen. I denne sammenheng er messen forstått som kunstproduksjon.

7 begreper har fulgt Påske og pasjon: svik, ekstase, unnfallenhet, sinne, glede, lidelse, forsoning. Disse fikk forfatterne med seg inn i det enkelte møtet med kunstproduksjonene og i arbeidet med egne tekster. De fikk også med Markusevangeliet fra Det nye testamentet. Begrepene og bibeltekstene har fungert som bakgrunnsmateriale. Resultatet er blitt 7 rike tekster som kommenterer de kunstproduksjonene de er blitt en del av.

I det foreliggende heftet 7 – 7 møter du årets tekster. Her blir du også presentert for de enkelte kunstproduksjonene som var utgangspunkt for forfatternes arbeid. Som du vil erfare, er tekstene forskjellige i form og innhold. Noen utforsker nye måter å bruke språket på, mens andre opererer innenfor mer tradisjonelle uttrykksformer.

Det er sjettede året på rad at 7 forfattere utfordres til å skrive om en kunstproduksjon innenfor veven Påske og pasjon. Deres medvirkning er av vital betydning for plattformen. Vi er dypt takknemlig for deres bidrag.

Knut Erik Tveit
Prosjektleder for Påske og pasjon

Støttet av:
Norsk Kulturråd, Eckbos Legat og Kulturetaten i Oslo kommune
Design: Rayon

1 — 7

Christelle Ravneberget

(HUN HANG HAM) PÅ KORSET

Ravneberget opplevde Bluesasylets påskeutgave med Knut Reiersrud og Erik Hillestad på NRK P2.

Om produksjonen:
www.paskeogpasjon.no/event/bluesasylets-paskeutgave

Arr: NRK P2

Hun hang ham på korset. Han sa aldri et ord. Ikke et ord. Ikke et ord.

Hun visste ingenting, hun var blind, opptatt med andre ting, opptatt med stress og drit, hverdagsslit, en dårlig ring, ting som spiser deg opp, hun som aldri sier stopp, før det har gått for langt, og da har det gått for langt. Da er det for seint. Da er det for seint, for seint, for seint.

Hun hang ham på korset. Han sa aldri et ord. Ikke et ord. Ikke et ord.

Og sola sto opp. Et mørke dreiv inn i den tomme stua, og hun falt til parketten, og med ansiktet vendt mot støvet i parketten, jamra hun, herre, jamra hun, gud, jamra hun, hun lå på gulvet og peip, som en liten mus, peip hun, hvorfor har du gått, peip hun, i fra meg, peip hun, herre, peip hun, gud, peip hun, som en nyfødt fugleunge som faller ut av redet, kvitra hun, hvorfor har du gått i fra meg, hvorfor, hvorfor, hvorfor?

Hun hang ham på korset. Han sa aldri et ord. Ikke et ord. Ikke et ord.

Og hun falt ut av redet, hun kjente hvordan kjernen gikk i oppløsning, trengte seg ut gjennom porene i huden og forsvant som damp opp i skyene, opp i lufta, opp i tomrommet, og hun lukka øya og ba: møt meg, elskede, møt meg, ba hun, møt meg midt i lufta, ba hun, jeg ser engler eller fugler, spiller ingen rolle, spiller ingen rolle, ingenting spiller noen rolle, nå.

Hun traff bakken med den hule lyden av noe mykt og tomt som treffer bakken. Hun ble liggende. Hun lytta til bakken. Jorda sa ingenting, ingenting, ingenting.

Han hang med hodet og døde. Han sa aldri et ord. Ikke et ord. Ikke et ord.

Han gikk i fra henne, familien gikk i stykker, og hun, gikk til grunne, grunnen under henne forsvant. Parketten gikk i ett med kroppen. Lufta over henne tetna til. Hun åpna vinduer, hun åpna dører, hun leste i avisa, prøvde å distansere seg fra det som foregikk på innsida. På utsida, lidelse. På utsida, elendighet. Krig. Hungersnød. Naturkatastrofer. Diktatorer. Atomkrig. Overalt, frykt. Frykt for det fremmede. Frykt for det nære.

Og jeg sa til henne: Frykt er det motsatte av kjærlighet. Frykt er det motsatte av kjærlighet! Ikke frykt! Drit i å frykt! Når du hører trompeten, skal du reise deg opp. Og bare da, kan han kanskje, komme tilbake.

Men nå har han gått, og det må du bare deale med. Han har gått, han gikk til seg selv, for han hadde et kors han måtte bære, han hadde et kors han måtte bære, et tungt kors, og det korset ble veldig tungt til tider, i vanskelige tider, men han måtte fortsette å bære det korset på skuldra, fordi:

Du skal ikke la noe kors krysse deg, du skal la det korset hjelpe deg å krysse greier, og hvis du lar det korset hjelpe deg å krysse greier, da blir du ikke kryssa av korset, men du kommer til å være på korset, for du kryssa på grunn av korset.

Hun hang ham på korset. Han henger på korset. Men hun henger også på korset. Du henger på korset. Vi henger på korset, vi henger alle sammen på korset.

Så hør, alle som kan høre det: Hvis denne kjærligheten ikke er virkelig, så finnes det ingen Gud. Hør, alle som kan høre det: Hvis denne kjærligheten ikke er virkelig, så finnes det ingen sjel. Hør, alle som kan høre det: Hvis denne kjærligheten ikke er virkelig, så er alt forgjeves. Hør, alle som kan høre det: Hvis denne kjærligheten ikke er virkelig, så finnes det ikke håp. Da finnes det ingenting.

2 — 7

Tonar
eg ikkje høyrer

Hender
eg ikkje ser

Dønningar frå ei æve
i tida:
tyngdekraft

spikra fast, naglar
gjennom

kjøt

Maria Tryti Vennerød

—

KVIFOR HAR DU FORLATT MEG

Vennerød opplevde Den døve og den blinde – i Oslo domkirke – hvor pianisten Ulf Nilsen spilte Ludwig van Beethovens tre siste sonater for klaver, opus 109, 110 og 111.

—
Om produksjonen:
[www.paskeogpasjon.no/event/
konsert-den-dove-og-den-blinde](http://www.paskeogpasjon.no/event/konsert-den-dove-og-den-blinde)

Arr: Oslo domkirke

3 — 7

Eivind Larssen

—

KUNNGJØRING

Larssen opplevde filmen
Offeret – av Andrej Tarkovskij – på
Cinematket.

Om produksjonen:
www.paskeogpasjon.no/event/offeret

Arr: Filmens Hus

Vi kjenner fortellingenes struktur nå
vet at bare detaljer skiller liv fra liv

la oss holde oss til abstrakte størrelser:
vår guttunge representerer alles barn
han er her, så ikke
han ser verden, så ikke
for slik er rekkefølgen
man påbegynnes og avsluttes
er en hendelse som skaper tanker om *før* og *etter*

i mellomtiden samler hukommelsen på hendelser
for eksempel så vi trærnes omriss mot himmelen
tenkte oss greinene som åkerens blodsystem i luften
(det spiller ingen rolle hvem av oss som sa det
men en av oss påpekte også at det var trærne som var jordens lunger)

senere sier vi
kom, se alt han har bygget
se, tiden det tok ham å leve
hvem han er blitt
og selv finner han det samme spørsmålet i alle speil:
hvor kom egentlig denne gamlingen fra?
et sørgmodig dyr som bare venter på at noe skal gå over

noe påbegynnes og noe avsluttes
og ved siden av det tørre treet i hagen vokser et nytt tre frem
i barnets øyne finnes deler av oss
vi befinner oss midt i det naturlige forløpet
fra skapelse på vei mot destruksjon
fra det unike til bestanddeler som hører jorden til

huset vårt er ennå vårt
vi er hverandres
og midt i alt dette varige som bare er og er
tenker jeg at vi ikke er kommet frem
at ingenting er fullendt før det også er gått tapt

4 — 7

Fredrik Høyer

—

1.11

... [og hun tenker kanskje] at det er lenge siden vi beiset hytta. Nå må vi beise hytta snart, tenker hun kanskje? Og i hvert fall den solveggen som står og tørker ut, påskeveggen hvor sola tørker ut planken, må vel beise på et strøk der snart, men den kan jeg beise, ja, den kan jeg ta selv, den tar jeg, tenker hun – å beise den veggen er jo ikke store jobben, det kan jeg ta, jeg prøver å ta en vegg i året, tenker hun, nei, den veggen tar jeg alene, jada–

... [for det er] verre med båten, å få opp båten, den kan jeg ikke ta selv, tenker hun kanskje. Da trenger jeg no'n sterke hender, den båten, da trenger vi traktor, [nabo 1] med traktoren sin eller [nabo 2], en av naboene, tenker hun, båten – den kan jeg ikke ta selv, for hva skal jeg med en båt, kan ikke kjøre den en gang, tenker hun kanskje, nei, hun har da aldri kjørt båt, så den, tenker hun, nei, da trenger vi noen til å løfte og holde, løfte av kroken, så kan jeg skru ut bånnpoppen som i fjor, tenker hun, eller? Men jeg klarer ikke å gjøre det selv, nei, nei, for da må vi ha en slags dugnad her, da må vi stille opp–

... [alle sammen] så mye å gjøre her, tenker hun, hva skal jeg med dette store huset, tenker hun kanskje, det er mye jobb å ha et hus, og hun har begynt å klippe gresset sjøl. Han skulle sett meg nå, kan det hende hun tenker, klipper gresset, nå ville han vært stolt, tenk hvis han så meg nå, tenker hun kanskje. Og sånn sto mamma også, tenker hun, mamma også gjorde det, bodde i dette svære huset, måka snø og klipte gress og raka løv og luka i bedet og [mora hennes før det] mormora mi, kunne hun ha sagt, kanskje–

... [snart må jeg opp] på hytta på fjellet, også, der trengs det å beises også, det nye annekset, tenker hun plutselig, da kan vi kanskje dra alle sammen, tenker hun kanskje når hun ligger på sofaen, reiser seg opp fordi hun kommer på at da må vi ha sånn tjærebeis, hva slags farge, tenker om det var gyllen brun eller gyllen, men det kan hun finne på en kvittering. Det ligger sikkert der, for de trenger mer beis, tenker hun – det er kanskje ikke nok beis der til å dekke to hele strøk på det nye annekset, den suger jo beis, den veggen. Det er jo ubehandla tre, det gjorde den sist, veggen, sugde maling! Hun tenker: For det hun jo kan gjøre er å ta med seg et sånt spann på Lothe før hun drar, skulle bare hatt

Høyer opplevde Det er Ales – av
Jon Fosse - på Det Norske Teatret.

—
Om produksjonen:
[www.paskeogpasjon.no/event/
det-er-ales/2017-04-05](http://www.paskeogpasjon.no/event/det-er-ales/2017-04-05)

Arr: Det Norske Teatret

noen til å bære, tenker hun, at den er tung, 10-literen, ett sånt 10-liters spann, kanskje trenger vi to, eller er det nok med én? tenker hun og skriver det opp på den rosa post-it'en med blå whiteboard-tusj så spørsmålstegna blir grønne. Og da kanskje kommer hun på at herri GUD – vi må jo ha hvit lakk også, Gud, å, vi må jo ha lakk til å ta innendørs også, gulvet, herriguuu, tenker hun, det holdt hun på å glemme nå og tenker at det var godt hun kom på! Tenk om de hadde dratt opp, alle sammen, dratt til fjells og glemt å ha med malinga, tenker hun – forter seg å skrive det under på huskelappen, TENK å glemme MALINGA når hun først kalte inn til dugnad og tenk det og glemme malings når man skal male og når hun først tok med seg alle oppover, tenker hun kanskje, og kanskje gleder hun seg til å dra opp på fjell–

og det er ikke sikkert vet jeg hvem hu / er det er som jeg ikke vet hvem er hu / da akkurat da vet ikke helt hvem hu / er da og klarer ikke å finne ut hu / innerst og aldri kan skjønne hva hu / sier og vil hu bare, jeg bare skjønne 'a? / hvem hu er da og hva hu tenker på når hu / er, hu det samme som meg og jeg og hu / hva vi dypest i meg er hvem er hu / som jeg aldri ser hva tenker hu på /

HVEM ER HUN?hvem er hun?hvem er hun?hvem er hun?hvem er hun?hvem er hun?hvem er hun?hvem er hun?hvem er jeg?hvem er hun?hvem er hun?hvem er jeg?hvem er jeg? HVEM er JEG???

{hvem er jeg???

{hvem er jeg???

{hvem er jeg???

5 — 7

Kristina Leganger Iversen

—

det sjuke barnet

nagla på terskelen
hennar løfta hovud
mors hender i hennar
lyset som fell inn vindaugget

i dette glødande håret
korleis kan døden vere her

korleis kan døden finnest
i denne mjuke huda

i rommet mellom dei to
i mellom venta på enden
og på sorga som er utan

nagla på terskelen
det er umogleg å gløyme
alt vil skje
dette er sorga

å stå og sjå
det er ingenting å gjere
ho trøyster mor
dette er nåden

korleis kan ho som er så levande bli borte
korleis kan døden vere allereie her

i ryggen bøygd
i blomen som spirar
av ansiktet

Leganger Iversen opplevde Det
syke barn – av Edvard Munch – på
Nasjonalgalleriet.

—

Om produksjonen:

[www.paskeogpasjon.no/event/
edvard-munch-det-syke-barn/
2017-04-04](http://www.paskeogpasjon.no/event/edvard-munch-det-syke-barn/)

Arr: Nasjonalmuseet

6 — 7

Mirjam Kristensen

—

ET ROM UTEN TID

Kristensen opplevde arkitekturen i Kristiansand domkirke. I et rom hvor Eilif Peterssens altertavle Kristus i Emmaus inngår.

—
Om produksjonen:

www.paskeogpasjon.no/event/eilif-pettersen-den-oppstandne/2017-04-04

Arr: Kristiansand domkirke

Du tar i døra og den er tung å dra opp. Et dunkelt mørke åpenbarer seg, en kontrast til sollyset ute på torvet du kommer fra.

De aller fleste dager kjennes like; du står opp, du koker havregrøt til ungene mens du kler deg, pakker veska, gjør deg klar til å forlate hjemmet. Du gjør ting du har gjort hundrevis av ganger før; du heller grøt i tallerkener, du tørker rundt munn, pusser tenner, fyller i vannflasker og smører brødsriver. Alt er hverdagslige hendelser som hopper seg opp inni deg og strekker seg ut som en lang, endeløs slette.

Og du setter deg på den svarte sykkelen og svinger ut i gata, sykler nedover veien som går til broa og broa går over elva og siden sykler du de rette gatene inn til torvet, forbi statuen av Wergeland og videre gjennom byen. Du kommer deg på jobb og jobber før du sykler hjem igjen til de andre som har gjort sine ting.

Men denne ene dagen har du stoppet og du vet ikke helt hvorfor, men du vil inn og se. Kanskje er det fordi de ringte fra skolen i dag og sa at sønnen din gjentatte ganger hadde fektet med pinner, selv om det ikke er lov. Kanskje er det fordi moren din ringte i går og snakket om moren sin, om at hun har gått seg bort flere ganger på vei til butikken og blitt funnet av fremmede der hun står midt i et veikryss for eksempel, og roper om hjelp og ikke kan huske hvem hun er eller hvor hun skal. Kanskje er det fordi du ikke fikk puste ved kopimaskinen i dag og trodde at du skulle bli alvorlig syk, men det gikk over, det gikk fint. Kanskje er det derfor du står her nå, og drar opp den tunge døra og går inn i det dunkle mørket.

Det kjennes som å lete etter noe du ikke helt husker hva er og som du dermed ikke kan finne.

Det kjennes som å møte noen du tror du har møtt før, men ikke kan huske verken hvor eller hvem de er.

Det kjennes som å synges på en sang du trodde du kunne teksten til, men ordene er borte.

Så du blir stående helt nederst i kirkerommet, der folk antagelig bruker minst tid når de kommer hit. De kommer inn, finner seg en plass å sitte og blir sittende der inne blant de andre, men du kommer hit alene, når det er helt stille, når ingen andre er her, når ingenting skjer.

Det kjennes som å tre ut av tiden og inn i et parallelt univers.

Det kjennes som å gå inn i en tenkt verden.

Det kjennes som å tre ut av seg selv og flyte rundt under den enorme himlingen.

Og så skjer det noe allikevel, for du blir stående, litt lenger enn det du normalt ville ha gjort, og noe tar bolig i deg. Det er umulig å si hva det er, men det er et rom som bygges, en pust som pustes og tankene dine driver forbi og virker ikke lenger så voldsomme. Noen har en gang bygget alt dette. Noen har en gang bestemt at det skal være så høyt under taket og så bredt mellom veggene. Noen har en gang snekret benkene, satt opp orgelet og noen har en gang malt Jesus på vei til Emmaus med to følgesvenner. Noen har en gang kledd midtgangen med et teppe og noen har nylig satt hvite stearinlys i en syvarmet lysestake.

Det kjennes som å tre ut av tiden og inn i et parallelt univers.

Det kjennes som å lete etter noe du ikke helt husker hva er og som du dermed ikke kan finne.

Det kjennes som å møte noen du tror du har møtt før.

Freddy Fjellheim

—
VÅROFFER

Freddy Fjellheim opplevde
Lukaspassjonen av Henrik Ødegård
– i Fredrikstad domkirke – med
sopran Helga Johanne Størdal,
Borg vokalensemble og dirigent
Tore Erik Mohn.

Om produksjonen:
[www.paskeogpasjon.no/event/
henrik-odegard-lukaspassjonen](http://www.paskeogpasjon.no/event/henrik-odegard-lukaspassjonen)

Arr: Fredrikstad domkirke

FORTALE

Blomstene på alteret bæres ut. Lysene slukkes. Kalken fjernes. Alt er nakent, mørket bever. Røde roser på svarte slør stenker korset. Midt i kroppens og naturens vårbrus føres den kristne kirken tre dager inn i dødens hustrige venterom. Vi tømmer kropp og sjel i et håp om å bli oppfylt. På kirketrappa sitter tiggeren klar med sin pappkopp.

SPØRSMÅLENE

Er Guds allmakt samtidig ensomhetens vanmakt? Kan et menneske hjelpe Gud med å utholde lidelse? Tigger Gud hvert bidige menneske om å dele kjærlighet? Er Gud så stor? Og hvis dette mennesket fra Galilea - *ecce homo!* - med åpne øyne gikk inn i ydmykelser, forhånelse, dødsangst og død, for å legge livet i Skaperens hender, hvilken forvandling ligger da ikke åpen for oss som følger ham.

/

Flere av menighetsleddene kommer til Langfredagens messe med smerter. Vi skjuler det for oss selv og andre med de minste smil. Men se, Jesu korsfestelse åpenbarer sårene i alle menneskeliv, i alle våre korsfestelser. I lidelse viser oppstandelsen seg som en reell mulighet og et mulig håp. Det er "smertens mennesker" som inviterer tiggeren inn.

REPORTASJE FRA KIRKEBENKENE

Klagesangen denne Langfredagen skjer med to musikkverk. Paret bak meg stønner: "Skal vi gjennom all denne teksten!". Resitativene er en tålmodighetsprøve for oss som håper på stillhet, men sangstemmene klarer det uforklarlige og løfter oss gjennom ordene. I Henrik Ødegårds pasjonsverk får den første solisten meg til å våkne dypere. Den varme, stødige og myndige Lukas-stemmen - fortellerens stemme - lokker sansningen ut av meg, utvider romfornemmelsen. Kirkerommet blir et hjerteorgan der veggene bølger og lytter. / Når koret trer inn i forløpet skjer noe jeg også kan erfare under kontemplasjon. Koret virker samlende, sentrerer rommet i seg selv, og rommet i meg. / / Med solisten i Gregorio Allegris "Miserere" (Salme 51) oppdager jeg hva fellesskap kan innebære. Rommet i den nygotiske kirken åpner seg oppover, men ikke i et spir. Tonen til Helga Johanne Størdal beveger seg i spiral og løfter våre hjerter gjennom Gud, som om taket er opphevet og kirkeskipet seiler for åpen himmel.

ESSAY

I medikamentenes og rusmidlenes overflodssamfunn, hvordan forstår mine samtidige nødvendigheten av å ofre noe i eget liv, for å bli instrumentet fellesskapet kan stemme og spille på? Vil vi helst se ofring i andre enn oss selv, i hjelpearbeidere, hos flyktninger, blant dem som går de fattige og syke til hånde? Kanskje frykter vi med god grunn å ofre noe fordi vi selv ikke vil bli et offer?

KOLLEKTIVT VITNESBYRD

Orgelet blåser grunn tvil over bord. Selv på Langfredag er orgelet en guddommelig sentralfyr i det uttømte rommet. Organiske varmebølger strømmer gjennom menigheten. // Om Jesus var et historisk menneske av kjøtt og blod, er Kristus én i Ordet og stillheten (*ihidaya**), i ord, toner og menneskekropper. Under messen forvandles vi til fellesskapets stemme. Menigheten blir én kropp, slik Kirken er én i Kristus. Dette er messens mysterium.

BREVET TIL APOLOGETENE

I hver celle av kroppen er det gudstjeneste. Jeg kneler for den blotte tilstedeværelse. Vi tjener hverandre som den lille grenen på det store vintreet; som den ene cellen i den kosmisk-jordiske Kristus-kroppen; som den ene stemmen i koret som lovpriser Skapelsen og Skaperen fra tidenes morgen. Ikke at dette er noe som "lykkes", men skaperverket arbeider stille gjennom oss. Det feiler og prøver igjen, blir tilgitt og puster ut, dør og gjenoppstår som nye atomer, former og bevegelser.

SANGOFFER

Påskeliljene strekker seg mot sola når jeg reiser hjemmefra denne lange fredagen. Fuglesangen tindrer mot trommehinnene, og ekornet på grengangene fyker omkring i et visst hastverk. Rundt Domkirken i Fredrikstad er det tepper med krokus i mange farger. Safranens munn tier med sin hemmelighet, men synger Skaperverkets pris av full hals. Tiggerens øyne skinner av feber.

Dyrelivet om våren får det naturlige rommet omkring oss til å svangre og svulle av nytt liv. Mens vintermørket viker, runger det av vekst i naturomgivelsene, i celleveggene mellom dyr og menneske. Dette ligner gåten i alle menneskeliv, tenker jeg, når mørket faller over oss og du bærer fram den indre grøden til Såmannen, medmennesket. Deretter springer vi ut, som svarttrosten under himlene.

//

Gjør lidelse oss ydmyke? Blir vi ydmyket? Vi blir ydmyke av lidelsen fordi vi lar oss merke av både menneskelige begrensninger og stor endringsnåde. Vi blir kanskje ydmyket fordi mennesket fort betrakter seg selv som udødelig i dette livet.

///

Dø for å leve, overvintre for å berede vekst, lys og modning. Mennesker som lever i denne rytmen blir en annen, en fremmed, en tigger. Vi blir mange i én, og én i mange. Vi blir Ordets kor og stemmenes Stemme.

Jeg gir meg selv opp i stille jubel.

* *ihadyia*, arameisk; forenet, opplyst.

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING

www.paskeogpasjon.no

PÅSKE+
PASJON